

اجتهاد

حیاتی، فلسفی، اجتماعی فکر غنرتہ سی

Adresse:

Idjtihâd Constantinople

Téléph: St. 865

XVIIIme ANNÉE

1 Avril. 1923 — No. 152

ادارہ خانہ سی

جفال اوغلندہ « اجتهاد نوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

« اون سکیزنجی سنہ تأسیسہ »

نومرو ۱۵۲ — ۱ نیسان ۱۹۲۳

عمرانی واجتماعی مآثر

اقتصاد قونفره سی

از میرده انعقاد ایدن اقتصاد قونفره سی نظر دنی جالب بر حرکت فکریه در. متشبهلرینی و پیشوا سی تبریک و تقدیر ایده رز .

۱۳۳۴ ده انتشار ایدن (تور کیا فصل قور تاریله بیلیر؟) عنوانی رساله سنده علوم اجتماعیه ده استاد من فاضل محترم صباح الدین بك اقدی شویله سوبله بوردی :

تور کیا نك استقبال اجتماعیهی مأمورین نامزدی اولان منورلرك چو غالمسنة دكل ، مساعی استحصالیه نی تشبیلرله ترقیه سوق ایده رك محیط اجتماعمزی تحوله اوغراتاجاق عامللرك یتشمه سنه باغلیدر ! عقیم بر وادی به صاپلانونب قالان حراثت فکریه من ، ادبیات و صنایع نفیسه مزایچون ده متین و فیضناك بر زمین انكشاف وجوده کلسی آنجاق محیط اجتماعیتك بوتحول مسعودیله قابلدیر .

[کتاب مذکور - صفحه ۶۶]

فکری دعوالر

بر آیدن بری ایکنجی جزا محکمه سی هیچ بر متفکر چه خوش و هیچ عصری کور و نمه یین بر ادعا و دعوا به محشر اولماقده در ؛ مجرداتی سلاح اولاراق قوللانما نك تهلکة سنی بوسلاحی هجوم ویا مدافعه ایچون قوللانانلر دخی بیلیرلر . بوندن غالباً اون بر سنه اول معارف ناظری امرالله افندی مرحوم ، مغفور توفیق فکرت بکی (سلطانیه) مدیر لکندن عزل ایتمشدی ، مجلس مبعوثانده ناظره قارشى بر انفعال و هجوم بلیر مشدی . او هنکامده امرالله افندی نك « بنی جوق صیقیشدیر ماسینلر صوکره توفیق فکرتك تاریخ قدیم منظومه سی علناً او قورم ، دبنسز لکی اورته به قورم » دیمك کبی بر سادده و ابتدائی بر روح اظهار ایتمشدی . اوزمان بن غالباً (سلامت عمومی) ده « براقلم بوه لوث سلاحی ! » دیبه بر آجی فریاد قویار مشدم . بوبله شیلرله آدم اتهام ایتك قادر عظیم بر تهمت روحانیه یوقدر ...

لغته باقغه محتاج اولمقسزین آکلار و صنف متوسطلر و عوامزده هیچ کوجمك چکمه دن او یازیلرك نه دیمك ایسته دیکنی قاورارلردی . اکثر شاعرلریمزك یازدقلری منظومه لرك چوغی کولدن طوغمش وطن ، ملت ، انسانیت محبتله ملهم ، درین شعرلر دکابلرلر . شهوانی و تصنعی سوزلردر .

صاف بر لسانی اولیان بر « ملت » ايك مهم عناصر حیاتیه سندن برینه مالک دکل دیمکدر
تورکچمزك سادده و صاف اولماسنه بزم یازیمچیلرمن يك اهمیت ویرمدکلری کبی قافقاسلی قارده شلریمزك یازیمچیلرینك ده کندی لسانیلرینی لایقيله بنمسه مدکلری اذربایجانك کنج شاعرلرندن معلم (ا . جواد) بلك آشانی به عینآدرج ایتدیکمز منظومه سندن آکلاشلماقده در .

دیلمز

باقك دیلمزده نلر کورونور :
اوقویوب آکلامق یازمقدن کوجدر .
یازان دوشونمده یازسه ده بيله
اوقویان بش ، اون کون کرک دوشونه
که آکلا سین بو سوز فرسمی هر می ؛
زده قالدی معنی .. آکلایان هانی !
بك چوغی آکلاماز ملتك آیدین ،
بیرجه بارچه سینی شاعر یازانك
سازلری شاعرلر کوکه طاقیدیلر
بو یازیق ملته اوردن باقدیلر .
(اود) یتهدی ، یاغدی (آتش) باشینه
(سیه) قوندوردیلر (قارا) قاشینه
آلنیر (دیل) لری (زبان) ویریلیر .
کسیلیر (یاغور) ی (باران) ویریلیر .
(آغ) لری (بیاضه) (صاری) سی (زرده)
دوندی ، جان دایانماز بو آغیر درده
دکیشدی هر شیدئی (بوم) اولدی (باقوش)
(البسه) کییلدی ، (پالتار) قالدی بوش .
چالیندی (قارده ش) ی کلدی (برادر)
(باجی) نك یرنده (همشیره) کزهر !
۱۹ کانون ثانی ۹۲۳ قایانوری

کي - طوق، قالین مناره یا مانی بیلما... تورک صنعتی آشلا مایانلر یالکیز خارجه دکل، داخلده وادرد. مملکتک یوک فیاسونلرندن معدود بر ذات «تورک صنایع نفیسه سنک تاریخی فاضل تدویس ایده جکسکیز که تورک صنعتی مستقل بر صنعت دکل، عرب، عجم، بیزانس صنعتلرینک خلیطه سیدر. بتون بو صنعتلرک تاریخی بیلکیز وارمیدر» دیمشدی. بو حکم لک ایکیسیده بی طرف دکلدرد. «تورک مناره یا مانی بیلما. چونکه بونی عربلر کی قالین یا ماز» دیمک، صنعت اثرینی تنقید ایتمه ک کولچ شکلدرد. تورک صنعتی بر خلیطه صاماق بی بر صنعتک حیاتی آکلایمایدرد. بو وفا ایله دوشونورسه ک بر یونان قدیم صنعتی یوق دیمک لازم در. زیرا او، مصر قدیم صنعتک بر تکرریدر، «رونه سانس» آدی بر صنعتده اولماز، چونکه یونان قدیمک ر دوامیدر. کذا اوله دوشونولورسه اک اصلی بر صنعت اولان «غوتیک» ده یوقدر، چونکه میزه نی اولان قیریق کیری- بلذات (کوستاولوبون) ی اشهاد ایدهرک سوبله یورم - اولا عربلر ایجاد واستعمال ایتشلردر. خابوکه بر فیاس- و فک دیدیکی کی، وراثتک سرلری ایجاد بکره مین طرفده در. بر صنعتک اصلیتی اونی اسکی نمونه لردن آیران قسمندهدر. تورک صنعتک خصوصیتی ده بیر انس، عرب وعجمه بکره مین باکر و ابداعی قسملرلندن در. بناء علیه بیزانس دن تورکر نه آدلیر دییه دکل، بدایع صنعته نه ضم ایتدیله ریه تدقیق اولونمالی در. بو عادل ذهینله دوشونورکدر، که بر یونان صنعتک وارلفنه حکم ایده بیلیر. زیرا یونان قدیم صنعتی مصر قدیمک بر تکرری دکلدرد. بیه بذهینله دوشونورک حکم ایدهره، ک عالمده برده «رونه سانس» صنعتی واردر. زیرا بو صنعت یونان قدیمک میخانیک تقییدی اثری دکلدرد. عینی عادل ذهینله حکم ایده بیلیرسکیز که تورک صنعتی موجوددر. زیرا تورک صنعتی نه بیزانسک نه عربک، نه ده عجمک بسط بر تکرری دکل، بلکه باکر و مستثنا تورک وجدانک افاده سیدر، «اورینبال» دره. زیرا اوصافی هیچ بر دورک، هیچ بر ملنک اوصافی دکلدرد؛ مستقل بر عالمدر. بیوک تورک وطنی آناطولی بدیمی بر اولکدر. بو اولک مجهولدر، کشفی لازمدر. بونی کشف ایدمک علمدر. علم بزه ماضی و اوصافنی تعلم ایده بیلیر. بناء علیه صنعتک ماضیسنی آراماق، طایماق، دارالفنونک وظیفه سیدر. علم موجوده تعاق ایدز، تدقیق ایتدیکی موضوع ماضیدر، تکاملنی یا عیش اولان بر موضوع، حیاتک اعیانیدر. صنعت ایسه تکامل ایدن بر مخلوقدر، جانلیدر. هر جانلی کی اشتیاقلری واردر. استقباله صارقار، آللری، حرصلری واردر. علم بو تکنونی حیاتک، هنوز تجسم و تهلر ایتمین جمله سننی یالاقایلیبری؟ خار. او حالده وظیفه بوکونکی صنعتکارلرکدر. بدینی حیاتک بیوک آیتسنی آیدینلانا جاق اولان اولنرک مجاهده سیدر. اونک ایچون استقبال حقده کی امیدلرمیزی بو کونک صنعتکارلرینه باغلایلم. بو وسیله ایله تورک صنعتی نامنه مشروطیتک اولارندن بری مجاهده ایدن بیوک تورک استادلرینک اثرلرینی منته تقدیر ایدلم. تورک صنعتک حامیسی و تورک اراده سنک بیوک تمثالی اولان حمدی بک مرحومک خاطره سنه احترام ایتمینی بیللم. روحه تعظماً سکوت ایدلم.

حریتلرک اقدم و اقدسی فیکر، اجتهاد، وجدان حریتیدر. بونک بویه اولدیغنه قانع و بوندن دولایی شایان تقدیر و تبریک اولان حکومت ملیه بو ادعا و دعوائی بک بارد بر نظرله کورمشدر. جاهد بکک شو سوزلری نه قدار یرنده در:

«کنیش، یکی، عصری فیکرلره بینمزی آچمالی، حریت افکار و حریت وجدان عقیده لرینی وجدانزده حک ایتمالی، سربستی، تفکر و سربستی» تنقید اساسلری قارشیسنده حرمتله اکیلیملی در. اسکی حکومت اصول و عنعنلرینک جانلانا مامی، حاکمیت ملیه ایمانک موجودیتزه نفوذ ایتمسی ایچون چاره بودر.»

[طنین ۱۷ مارت ۱۹۲۳]

مصونیت شخصیه قانونی

منور و ایمانی بر مکتب حقوق مداموی بر کنج اولاراق طانیدیدمیز عبدالقادر کالی بکک بر تقریر و تمکلیفی اوزدرینه صادر اولان بوقانون، مبارک براقوندر. یالکیز قانونلر ذی حیات و معمر اولماق ایچون قانلرکجه ملی قانون کتابلرنده دکل قانلرده یازیلش و اورایه حک ایدلش اولمالی؛ اوزمان مصونیت شخصیه قانونی قانوننامه لرده مسطور و مدون اولماسیله اولماسنک هیچ فرقی اولماز؛ او مارم، که عبدالقادر بک پروفیسور (بومی) نک اصل کتابی یا خود کتبخانه اجتهادک ۲۲ نجی ۲۶ نجی و ۲۷ نجی کتابلرینی تشکیل ایدن ترجمه مزی کورمشلردر. هر حال و کارده ایشی بک کوزلدر. بو قانونی قانوننامه لره یازدی رماق و خارجی قوتلرله تطبیق ایتدی رماق تشریع و اجرا رجالتک وظیفه سی در. بوقانونی قانلرک کچریمک و صرف درونی و روحانی بر قوتله مرعی الاجرا بر قانون حاله کتیریمکده یازی و تفکر آدملرینک ایشی در. سالم و حر دروشونلر و بورکنده سونمز بر حریت برکائی بولونانلر ایش باشنه!

تورک صنعتک حقیقتی

صنایع نفیسه مکتبک تأسیسی سنه دوریه سی مناسبیله مملرلندن مدرس اسماعیل حق بک برادریمک اراد ایتدیکی نطفک اک روحلی فقره لرینی عیناً نقل ایدورز: عرب مدینته دائر بیوک بر اثر یازمش اولان (کوستاو لوبون)، تورکارنی ایتی صنعتکار اولماقه اتهام ایدر. بو ذات کوره بدیمی عجزیمک دایلی حیلز مناره لرمزدر! تورک - عرب